

Innst. O. nr. 95

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra kommunalkomiteen

Ot.prp. nr. 71 (2002-2003)

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

I proposisjonen fremmer Nærings- og handelsdepartementet forslag om endringer i lov 3. juni 1977 om arbeidstiden og hviletiden på skip. Endringene er en følge av at det under EØS-avtalen blir stilt nye krav til at fiskere skal ha regulert arbeids- eller hviletid. Disse kravene er fastsatt i direktiv 2000/34/EF av 22. juni 2000 om endring av direktiv 93/104/EF om visse aspekter ved organiseringen av arbeidstiden til å omfatte sektorer og virksomhet som er unntatt fra direktivet. I tillegg til at arbeids- og hviletid reguleres særskilt for fiskere i direktiv 2000/34, gjøres deler av direktiv 93/104/EF gjeldende for gruppen.

I proposisjonen fremlegges forslag om at Kongen skal ha fullmakt til å gi forskrifter med egne bestemmelser om arbeids- og hviletiden på fiske- og fangstfartøy. Kongen har videre fullmakt til å unnta visse grupper av personer på fiske- og fangstfartøy, eller visse fiske- og fangstfartøy eller grupper av fiske- og fangstfartøy.

Utkastet til forskrift om arbeids- og hviletid vil gjelde enhver som arbeider på norske fiske- og fangstfartøy, uavhengig av hvorvidt vedkommende er eier eller medeier av fartøyet. Fisker som arbeider alene på eget fartøy, er imidlertid unntatt fra forskriften. Forskriften skal bidra til å sikre arbeidstakerne mot skade som kan oppstå ved tretthet. Ved tilrettelegging av arbeidet skal det tas hensyn til det generelle regelverk om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse, men

i tillegg oppstiller forskriften krav til at det skal tas særlig hensyn til den fare for sikkerhet og helse nattarbeidere og arbeidere som deltar i skiftarbeid, utsettes for.

I utkastet til forskriften vil det bli det stilt krav til at årlig arbeidstid ikke skal overstige gjennomsnittlig 48 timer i uken. I tillegg er det, i samsvar med direktivet, oppstilt krav til gjennomsnittlig hviletid. Det bemerkes at arbeidstakere som utfører nattarbeid, skal tilbys helseundersøkelse.

Det er videre skissert bestemmelser om at arbeids- og hviletid kan fravikes i tariffavtale. For de fartøy som ikke er omfattet av tariffavtale, sikres fleksibilitet ved en bestemmelse om at det kan inngås avtale om bord om å følge de fravik som er gjennomført i tariffavtaler som er bindende for tilsvarende mannskapsgrupper og fartøy. Uavhengig av avtaleform skal fravik være av objektive eller tekniske grunner, eller av hensyn til arbeidets tilretteleggelse. Fravik skal videre så langt det er mulig følge de fastsatte normene. For øvrig er Sjøfartsdirektoratet, så fremt det ikke strider mot internasjonal overenskomst som Norge er tilsluttet, forespeilet å kunne fatte vedtak om fravik fra forskriften.

Sjøfartsdirektoratet eller andre som er bemyndiget, kan til enhver tid føre tilsyn om bord, eller kreve fremlagt opplysninger for kontroll av at forskriftens bestemmelser følges.

I tillegg fremlegger proposisjonen forslag om en mindre presisering i lovens bestemmelser om hviletid. Forslaget innebærer ikke en materiell endring i loven.

I proposisjonen fremmer Nærings- og handelsdepartementet også forslag om en mindre endring i lov 16. juni 1972 nr. 43 om ferie for fiskere.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apeltun Sæle og Ivar Østberg, og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, har merket seg at det under EØS-avtalen blir stilt nye krav til at fiskere skal ha regulert arbeids- og hviletid. Kravene er fastsatt i direktiv 2000/34/EF av 22. juni 2000 om endring av direktiv 93/104/EF. I tillegg til at arbeids- og hviletid reguleres særskilt for fiskere i direktiv 2000/34, gjøres deler av direktiv 93/104/EF gjeldende for gruppen. Formålet med direktivet er å styrke arbeidstakernes rettigheter med hensyn til helse og sikkerhet, herunder unngå at arbeidstakerne påfører seg selv eller andre skade som en følge av tretthet. Fristen for gjennomføring av direktivet i norsk rett er 1. august 2003.

Komiteen har merket seg at gjennomføring vil skje gjennom endring av lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeids- og hviletiden på skip, slik at den gir adgang til regulering av direktivets arbeids- og hviletidsbestemmelser for fiskere gjennom forskrift. Komiteen vil i den forbindelse vise til Innst. O. nr. 74 (2001-2002) i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 51 (2001-2002) Lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden på skip m.m., der det ble vedtatt å behandle arbeids- og hviletid for fiskere som egen sak:

"Komiteen ønsker ikke at det i arbeidstidsloven § 1 femte ledd inntas en fullmakt til Kongen til å gjøre loven gjeldende for fiskere. Komiteen ønsker å behandle arbeids- og hviletid for fiskere som egen sak og ber Regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med sak om dette."

Komiteen konstaterer at Regjeringen i Ot.prp. nr. 71 (2002-2003) har fulgt opp komiteens innstilling, der utkast til forskrift som skal regulere arbeids- og hviletid for fiskere, er undergitt en samlet behandling og høringsrunde. Komiteen har merket seg at fiskerorganisasjonene i høringsrunden er positive til tiltak som kan bedre sikkerheten på fiske- og fangstfartøy, og at de blant annet berømmer Næringsdepartementet og Sjøfartsdirektoratet for en åpen dialog som har muliggjort en regulering av arbeids- og hviletid for fiskere som kan tilpasses de svært forskjellige driftsmønstrene i den norske fiskeflåten. Komiteen er på denne bakgrunn tilfreds med at det i pro-

posisjonen fremlegges forslag om at Kongen skal ha fullmakt til å gi forskrifter med egne bestemmelser om arbeids- og hviletiden på fiske- og fangstfartøy. Kongen har videre fullmakt til å unnta visse grupper av personer på fiske- og fangstfartøy, eller visse fiske- og fangstfartøy eller grupper av fiske- og fangstfartøy. For komiteen er det viktig å understreke at forskriften skal bidra til å sikre arbeidstakerne mot skade som kan oppstå ved tretthet. Ved tilrettelegging av arbeidet skal det tas hensyn til det generelle regelverk om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse, og at forskriften oppstiller krav der det tas særlig hensyn til den fare for sikkerhet og helse nattarbeidere og arbeidere som deltar i skiftarbeid, utsettes for. Komiteen er videre tilfreds med at det i forskriften vil bli stilt krav til at årlig arbeidstid ikke skal overstige gjennomsnittlig 48 timer i uken. Komiteen er positiv til at forskriften skal gjelde enhver som arbeider på norske fiske- og fangstfartøy, uavhengig av hvorvidt vedkommende er eier eller medeier av fartøyet, men at fiskere som arbeider alene på eget fartøy, unntas fra forskriften.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råv Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50
om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m.
(EØS-tilpasning)

I

I lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

1. Loven her gjelder med de nedenfor nevnte unntak arbeidstid og hviletid for sjøfolk som utfører arbeid i skipets tjeneste eller for øvrig om bord eller annet sted i henhold til pålegg av overordnet. *For fiske- og fangstfartøy gjelder bare lovens §§ 1 a og 2 fjerde ledd.*

§ 1 fjerde ledd nr. 4.3. og nr. 4.4. oppheves.

Ny § 1 a skal lyde:

§ 1 a Forskriftshjemmel

Kongen gir forskrifter med egne bestemmelser om arbeids- og hviletiden på fiske- og fangstfartøy. Forskriften kan bestemme at den ikke får anvendelse for visse grupper av personer på fiske- og fangstfar-

tøy, eller visse fiske- og fangstfartøy eller grupper av fiske- og fangstfartøy.

§ 2 nr. 4 skal lyde:

4. fiske- og fangstfartøy: fartøy som *ervervsmessig benyttes til å fange levende ressurser i havet, eller som fører egen fangst alene eller i forbindelse med andres, eller fartøy som er bestemt til tilvirkning av fiske- eller fangstprodukter, når de brukes til dette eller til føring av egne fangstprodukter, alene eller i forbindelse med andres.*

§ 12 tredje ledd skal lyde:

3. For sjøfolk *som går vakter* trenger ikke bestemmelsene i første og annet ledd overholdes i tilfel-

le av en nødsituasjon eller arbeid som følge av en øvelse eller andre overordnede driftsforhold.

II

I lov 16. juni 1972 nr. 43 om ferie for fiskere gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd oppheves.

§ 2 annet ledd oppheves.

III

Denne loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 27. mai 2003

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Ivar Østberg
ordfører